

Ніна МАЛОЛЕТОВА

Книгообмін Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з бібліотеками та науковими установами Австрійської Республіки та його особливості

Висвітлюється питання історії започаткування, становлення, розвитку та сучасного стану книгообмінних контактів НБУВ з науковими установами та бібліотеками Австрії. Наводяться характеристики австрійських бібліотек – основних партнерів з книгообміну, розглядається технологія та особливості книгообміну з конкретними австрійськими організаціями і перспективи їх подальшої співпраці з НБУВ.

У 2003 р. виповнюється 80 років з того часу, як були започатковані міжнародні книгообмінні зв'язки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ). У 1923 р. серед інших видань, надісланих уперше за кордон, була брошура про п'ятирічну діяльність Бібліотеки¹. При НБУВ у 1934 р. було утворено як самостійну структурну одиницю Бюро міжнародного книгообміну, яке крім проведення міжнародного книгообміну здійснювало також централізоване комплектування НБУВ і бібліотек науково-дослідних установ Академії наук УРСР зарубіжною літературою.

На кінець 1935 р. НБУВ вже проводила книгообмін з 678 партнерами 51 країни світу, одержавши 8147 видань і надіславши за кордон 7810 примірників². А наприкінці 1940 р. коло зарубіжних партнерів НБУВ з книгообміну збільшилося до 1700 організацій (при цьому було одержано 13 889 видань, надіслано – 10 447)³. Тобто можна зробити висновок, що 20–40-і роки ХХ ст. були періодом становлення та удосконалення організаційних форм міжнародного книгообміну НБУВ та розробки його науково-методологічних основ.

У період Великої Вітчизняної війни НБУВ безпосередній міжнародний книгообмін не здійснювала. З деякими країнами антигітлерівської коаліції він здійснювався для неї через Всесоюзне товариство культурних зв'язків з зарубіжними країнами у Москві (з моменту евакуації Бібліотеки до Уфи і до травня 1943 р.). Починаючи з другої половини цього року і до 1950 р. центром книгообміну для всіх бібліотек колишнього СРСР була Державна бібліотека СРСР ім. В. І. Леніна (сьо-

годні – Державна бібліотека Росії). Незважаючи на труднощі воєнного часу проводилося листування з метою відновлення довоєнних книгообмінних зв'язків, передусім зі США, Англією, Францією, Австралією, південноамериканськими та деякими іншими країнами⁴.

У 1950 р. спеціальною постановою Президії АН СРСР центром книгообміну до 1955 р.⁵ для всіх радянських бібліотек була призначена Бібліотека Академії наук СРСР у Ленінграді. Зі середини 1955 р. НБУВ одержує право на безпосередній книгообмін з соціалістичними країнами, а наступного року – з усіма країнами світу⁶. У 1956 р. Президія АН УРСР затверджує «Положення про міжнародний книгообмін Академії наук Української РСР», у якому визначені основні принципи його організації та проведення⁷.

Цікаво навести такі дані: якщо НБУВ розпочала відновлення безпосереднього книгообміну з 260 зарубіжними партнерами в 32 країнах, то наприкінці 1956 р. їхня кількість досягла 671 (одержано 11 145 зарубіжних видань, надіслано за кордон 12 035 примірників)⁸.

Найвищий пік розквіту міжнародного книгообміну НБУВ припадає на середину 70-х – кінець 80-х рр. минулого століття – кількість партнерів у 1986 р. зростає до 1815 організацій, а найбільший обсяг одержаної та відправленої за кордон літератури були, відповідно, 43 759 і 59 809 видань у 1988 р.⁹

Проте вже з кінця 80-х рр. ХХ ст. починається зни-

⁴ Архів НБУВ, оп. 1, од. зб. 632, арк. 20, 36; оп. 1, од. зб. 729, арк. 39–45.

⁵ История Библиотеки Академии наук СССР. 1714–1964. – М.; Л., 1964. – С. 558.

⁶ Архів НБУВ, оп. 1, од. зб. 908, арк. 13, 15; од. зб. 922, арк. 33.

⁷ Там само, од. зб. 866, арк. 35, 37, 41; од. зб. 897, арк. 2; од. зб. 898, арк. 17, 27.

⁸ Там само, од. зб. 894, арк. 96–97; од. зб. 942, арк. 40.

⁹ Отчет о работе Отдела комплектования иностранной литературой за 1986 и 1988 гг.

¹ Архів НБУВ, оп. 1, од. зб. 73, арк. 63; од. зб. 94, арк. 1, 4.

² Організація міжнародного книгообміну. – К.: БАН, 1936. – С. 194.

³ История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР. – К.: Наук. думка, 1979. – С. 194–195.

Малолетова Ніна Іванівна, н. с. НБУВ.

ження показників і скорочення кількості зарубіжних партнерів НБУВ з книгообміну, зумовлені, головним чином, об'єктивними причинами: політичною ситуацією у світі та розпадом табору соціалістичних країн і у зв'язку з цим ліквідацією та реорганізацією багатьох організацій; зростанням цін на міжнародному книжковому ринку; скрутним фінансовим становищем багатьох зарубіжних організацій тощо.

З початку 90-х рр. становище з книгообміном погіршується через нестабільне фінансування НБУВ на придбання літератури для обміну, а головне, на її відправку за кордон. Не сприяють розвитку книгообмінних контактів і непорозуміння з Київською регіональною митницею. Об'єктивною причиною зниження обсягів міжнародного книгообміну є також зменшення випуску наукової літератури видавництвом «Наукова думка». Якщо у 1992 р. тематичний план цього видавництва нараховував 584 позиції, то у 2002 р. – лише 41.

Станом на 1. 01. 2003 р. НБУВ проводить книгообмін з 1079 партнерами у 61 країні світу, у т. ч. з 55 академіями наук, 95 національними та великими бібліотеками, 250 університетами та вищими навчальними закладами, 35 редакціями журналів, 75 музеями тощо. У 2002 р. шляхом міжнародного книгообміну одержано 16 346 видань (у т. ч. 3442 назви періодичних видань у 3677 комплектах), відправлено за кордон 14 337 примірників.

Книгообмінні зв'язки НБУВ з науковими установами та бібліотеками Австрії порівняно з такими країнами, як США, Великобританія, Німеччина, Франція і деякими іншими, за своїми обсягами незначні. Проте книгообмін з цією країною має свої характерні риси та особливості. Крім того, питання книгообміну з Австрією ніколи не висвітлювалися на сторінках фахової періодики.

Австрія – невеличка, індустріально розвинена альпійська країна (її територія становить 84 тис. км²), яка має також давні традиції у галузі науки й культури.

У Відні знаходиться найстаріший німецькомовний університет (заснований у 1365 р.), Австрійська академія наук (заснована у 1847 р.), університети у Граці, Зальцбурзі та Інсбруці (засновані, відповідно, у 1585, 1622 і 1746 рр.), технічні університети у Граці та Відні (засновані, відповідно, у 1811 та 1815 рр.) та багато інших навчальних закладів.

Нині в Австрії, за міжнародним довідником наукових організацій «The World of Learning 1999», налічується 258 наукових установ, у т. ч. 19 університетів, 173 наукових інститути та товариства, 66 великих бібліотек і архівів, а також понад 800 видавництв¹⁰. Найвідомішими серед них є видавництва наукової літератури «Видавництво Австрійської академії наук» (Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften), «Шпрінгер-Ферлаг» (Springer-Verlag) у Відні, літературне видавництво «Жолнай» (Zsolnay), видавництво «Карл

Юберройтер» (Karl Übereuter), зальцбурзьке видавництво «Резиденц» (Residenz), що спеціалізувалося на австрійському авангарді й було перекуплено Австрійським федеральним видавництвом, Академічне друкарсько-видавниче підприємство у Граці (Akademische Druck- und Verlagsanstalt), відоме своїми факсимільними виданнями старих творів, та багато інших¹¹.

Майже з третиною своїх нинішніх австрійських партнерів НБУВ започаткувала книгообмін ще у 20–30-х роках минулого століття. Починаючи з 1934 р., кількість партнерів Бібліотеки коливалась від 16 до 37 організацій. Найбільш активний книгообмін здійснювався зі середини 70-х до початку 90-х років (щорічні надходження і відправлення літератури становили по 600–800 видань). Про стан книгообміну з Австрією за окремі роки свідчить нижченаведена вибіркова таблиця.

Таблиця

Роки	Кількість партнерів	Одержано літератури (прим.)	Відправлено літератури (прим.)
1934	16	37	112
1935	17	111	166
1970	24	743	947
1975	28	607	772
1980	34	626	932
1985	36	791	804
1990	37	460	868
1995	34	685	453
2000	25	413	350
2001	25	254	1162
2002	23	538	334

У 2002 р. з Австрії надійшли 103 назви (105 комплектів) періодичних видань, у тому числі – 48 назв до фондів НБУВ та 55 назв – до фондів академічних бібліотек; відправлено 45 назв українських журналів у 75 комплектах.

Нині НБУВ підтримує книгообмінні контакти з 23 австрійськими організаціями. Серед найактивніших наукових установ та бібліотек, з якими здійснюється книгообмін, є:

Австрійська національна бібліотека (Österreichische Nationalbibliothek) заснована у 1526 р. До першої світової війни була придворною бібліотекою універсального характеру. З 1920 р. політика формування її фондів змінюється і основним напрямом їх комплектування стають гуманітарні науки. Вона починає координувати свою діяльність щодо поповнення фондів з іншими австрійськими науковими бібліотеками, передусім з Університетською бібліотекою у Відні.

З 1981 р. Австрійська національна бібліотека одержує обов'язковий примірник усіх австрійських видань. За обсягом своїх фондів вона найбільша бібліотека Австрії (понад 6 млн видань), а наявність десяти унікальних музеїв, зібрань та колекцій гарантують їй чільне

¹⁰ Verlagsführer Österreich. – Wien, Verlag Buchkul Fur, 2001. – 344 s.

¹¹ Австрія. Факти і цифри. – Відень: Відділ преси при Відомстві Федерального канцлера, 1998. – С. 153–154.

місце серед найвизначніших бібліотек світу. Це, передусім, найбільше зібрання папірусів у світі (220 тис. од.), рідкісна колекція інкунабул і цінних стародруків, яка становить п'яту частину всіх відомих у світі друкованих у XV ст. видань; цінні зібрання карт і глобусів; нотних видань; листівок, плакатів та екслібрисів. Крім того, при Бібліотеці існують: Міжнародний музей есперанто та інтерлінгвістики; Австрійський літературний архів; архіви портретів та австрійської народної пісні. Усі згадані зібрання та колекції щорічно експонуються у так званій «прункзалі» (парадна зала у стилі бароко). У Бібліотеці є 15 читальних зал, 8 аудіовізуальних кабінетів, її щорічно відвідують понад 400 тис. читачів, з яких 2/3 – науковці та студенти.

Австрійська національна бібліотека, використовуючи новітні технології, проводить велику науково-дослідну роботу у галузі бібліотекознавства, з розкриття своїх фондів, а з 1984 р. бере участь у підготовці Австрійського банку даних газет і журналів, очолює довідкову корпоративну службу щодо надходження зарубіжної літератури до австрійських бібліотек тощо. Серед інших публікацій Бібліотека видає журнал «Biblos» з 1945 р. і продовжуване видання «Biblos-Schriften», присвячені питанням книгознавства і бібліотекознавства, які НБУВ одержує шляхом книгообміну.

НБУВ розпочала книгообмінні зв'язки з Австрійською національною бібліотекою у 1928 р., які перервалися під час Великої Вітчизняної війни. У 1958 р. безпосередні книжкові контакти були відновлені. Обмін проводиться на основі принципу: «журнал за журнал», а книги – «сторінка за сторінку».

Нині до Австрійської національної бібліотеки надсилається 9 назв українських журналів гуманітарного профілю, а саме «Археологія», «Бібліотечний вісник», «Літопис книг», «Мовознавство», «Музика», «Слово і час», «Український історичний журнал», «Український театр» «Філософська думка»; газети «Літературна Україна», «Урядовий кур'єр», а також численні книжкові видання.

НБУВ одержує 15 назв австрійських журналів, зокрема з питань бібліотечної справи, бібліографії, книгознавства, мистецтва, етнографії, історії, економіки, політики, патентної справи та зварювання. Більшість назв одержуваних австрійських журналів компенсується надсиланням українських книг.

Книгообмінні зв'язки з цією Бібліотекою стабільні і доброзичливі, проте на їх розширення та активізацію Австрійська національна бібліотека погоджується дуже неохоче, що пов'язано, ймовірно за все, з недостатнім фінансуванням та існуючою координацією австрійських бібліотек при придбанні зарубіжної літератури. У кількісному виразі щорічне взаємне відправлення та одержання літератури становить у середньому 100–150 одиниць.

Бібліотека Австрійської академії наук (Bibliothek der Österreichischen Akademie der Wissenschaften) заснована 1847 р. одночасно з утворенням Імператорської Академії наук. Її фонди налічують понад 600 тис. од. зб.

Книгообмінні контакти НБУВ з Бібліотекою Австрій-

ської академії наук були встановлені ще у 30-і роки минулого століття, а відновлені у 1958 р.

Взаємний книгообмін з цією Бібліотекою ґрунтується на основі максимального задоволення потреб у науковій літературі. До Бібліотеки Австрійської академії наук надсилаються близько 30 назв українських періодичних видань і монографій з різних галузей знань.

НБУВ одержує понад 20 назв австрійських періодичних видань, передусім загальноакадемічних, а також численні праці кожної з двох секцій Австрійської академії наук (математично-природничої і філософсько-історичної). Це – «Almanach», «Anzeiger», «Abhandlungen», «Denkschriften», «Sitzungsberichte» тощо, а також книги за замовленнями. Крім того, до НБУВ надходить цінний журнал «Monatshefte für Chemie» у 4-х комплектах. Щорічні надходження становлять понад 100 од., відправлення – 150–200 од. Таке розходження пояснюється більшою періодичністю українських видань і тим, що австрійські академічні видання більш фундаментальні за кількістю сторінок.

Бібліотека Австрійської академії наук охоче йде на розширення книгообміну, тому є всі передумови для його подальшої активізації.

Міжнародна агенція з атомної енергетики (МАГАТЕ) (International Atomic Energy Agency) утворена 1957 р. Книгообмін з НБУВ здійснює з 1959 р. Агенція надсилає НБУВ шляхом обміну всю свою друковану продукцію і журнал «Nuclear fusion», а одержує 21 назву українських журналів з природничих, фізико-математичних, наук про Землю і технічних наук.

У кількісному виразі щорічне одержання та відправлення літератури становить 100–150 видань.

Одночасно МАГАТЕ надсилає до НБУВ комплект своїх видань як депозитарію ООН та її спеціалізованих установ, які обліковуються безпосередньо у Залі публікацій ООН.

Земельна бібліотека Штірії (Steiermärkische Landesbibliothek) заснована 1811 р. Її фонди налічують понад 620 тис. од. зб. Книгообмін з НБУВ започатковано у 30-х роках минулого століття, відновлено у 1958 р. Нині за своїм обсягом він незначний. НБУВ надсилає 2 журнали: «Археологія» і «Український історичний журнал»; одержує: «Blätter für Heimatkunde», «Geschichte und Gegenwart», «Jahrbuch der Stadt Graz», «Zeitschrift des Historischen Vereins für Steiermark».

При оптимальних умовах ведення книгообміну є всі передумови для його активізації.

Австрійський інститут Східної та Південно-Східної Європи (Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institut) заснований 1958 р. з ініціативи тодішнього міністра освіти Генріха Дрімеля (Heinrich Drimmel) під назвою «Співдружність для співробітництва зі Сходом». Одним із напрямів діяльності Інституту була спільна робота і сприяння дослідженням наукових установ Східної і Південно-Східної Європи з метою подолання існуючої тоді «залізної завіси».

Основними завданнями першого десятиріччя у цілому було утворення бібліотеки, збір і систематизація

різних документів, організація симпозіумів з актуальних тем у галузі географії, історії та економіки і підготовка до видання «Австрійського східного журналу» («Österreichische Osthefte»).

На даному етапі Інститут здійснює регіональний аналіз економічних, демографічних та екологічних змін у посткомуністичних країнах, а також процес їхньої трансформації, основні результати якої відображені у виданні «Атлас Східної і Південно-Східної Європи». Актуальними є також видання інституту «Земля і якість води в Україні» (2000 р.), «Проблеми захисту навколишнього середовища у Центральній та Південній Європі у 1995 р.». Готуються до друку матеріали з питань геополітичного становища українського регіону Прикарпаття, його економічного потенціалу та перспективи розвитку, особливо у зв'язку з розширенням Європейського Союзу на Схід.

Фонди бібліотеки Інституту налічують близько 40 тис. монографій, 1800 назв періодичних видань, 30 журнальних серій, 45 назв щоденних та тижневих газет, 24 назви періодичних видань з питань законодавства та урядових постанов, близько 30 назв статистичних матеріалів.

Книгообмін з цим Інститутом здійснюється з 1967 р. НБУВ одержує: «Aschkenas. Zeitschrift für Geschichte und Kultur der Juden», «DGVO. Dokumentation der Gesetze und Verordnungen Osteuropas», «Österreichische Osthefte», у тому числі спеціальні томи цього видання, один з яких був присвячений Україні, зокрема: «Ukraine: Geographie, Ethnische Struktur, Geschichte, Sprache und Literatur, Kultur, Politik, Bildung, Wirtschaft, Recht. 2001, 831 S».

В обмін НБУВ надсилає такі українські журнали: «Бібліотечний вісник», «Вісник НАН України», «Право України», «Український історичний журнал» і газети: «Голос України» та «Урядовий кур'єр», а також книги.

У кількісному виразі відправлення українських видань значно перевищує одержання австрійських видань, що пояснюється проханням Інституту надсилати необхідну кількість українських видань для аналітичних розробок.

Спеціальна бібліотека славистики при Віденському університеті (*Fachbibliothek für Slawistik an der Universität Wien*). Доброзичливі книгообмінні контакти, започатковані у 30-х роках ХХ ст., відновлені у 1958 р. НБУВ надсилає журнали «Мовознавство», «Слово і час», а також книги. Одержує журнали «Österreichische Bibliographie», «Wiener slavistischer Almanach», «Wiener slavistisches Jahrbuch». Сьогодні є усі передумови для оптимальних книгообмінних зв'язків.

НБУВ здійснює також з 1983 р. книгообмін з *Інститутом славистики Зальцбурзького університету (Universität Salzburg. Institut für Slawistik)*, одержуючи від нього журнал «Die Slawischen Sprachen», в обмін на який надсилає монографії з питань славистики.

Геологічне федеральне відомство (Geologische Bundesanstalt) засноване 1849 р. Книгообмін з ним встановлено у 1958 р. НБУВ шляхом книгообміну надсилає «Геологічний журнал», «Мінералогічний журнал» і кни-

ги. Одержує «Abhandlungen der Geologischen Bundesanstalt», «Berichte der Geologischen Bundesanstalt», «Archiv für Lagerstättenforschung», «Jahresbericht», Karten.

Серед австрійських партнерів НБУВ з обміну є 12 наукових об'єднань та товариств з різних галузей знань. Це, зокрема, Історико-природознавчий музей у Відні (*Naturhistorisches Museum in Wien*), заснований 1746 р., книгообмін започатковано у 30-х роках минулого століття, відновлено у 1958 р.; Зоологічно-ботанічне товариство у Відні (*Zoologisch-botanische Gesellschaft in Wien*), засноване у 1851 р., книгообмін започатковано у 30-і роки ХХ ст., відновлено у 1958 р.; Австрійське географічне товариство (*Österreichische geographische Gesellschaft*), засноване у 1856 р., книгообмін – з 1993 р.; Антропологічне товариство у Відні (*Anthropologische Gesellschaft in Wien*), засноване у 1970 р., книгообмін – з 1973 року; Науково-природниче товариство Штірії у Граці (*Naturwissenschaftlicher. Verein für Steiermark*), засноване у середині ХІХ ст., книгообмін розпочато з 30-х років минулого століття, відновлено у 1961 р.; Австрійське математичне товариство (*Österreichische mathematische Gesellschaft*), засноване у 1904 р., книгообмін – з 1966 р.; Народознавче об'єднання у Відні (*Verein für Volkskunde in Wien*), засноване у 1894 р., книгообмін – з 1964 р. тощо.

Книгообмін з усіма вищезгаданими організаціями незначний, головним чином – періодичними виданнями відповідного профілю по 2–4 назви.

Протягом десяти останніх років НБУВ надіслала до Австрії близько 70 пропозицій щодо встановлення книгообміну. Проте понад 95% пропозицій залишилося без відповіді, 4% установ відмовились від книгообміну, мотивуючи це фінансовими труднощами і незнанням української та російської мов. За цей час був встановлений книгообмін з нижчезазначеними організаціями: Австрійським товариством давньої та прадавньої історії, Магістратом міста Відня, Австрійським географічним товариством, Обчислювальним центром Технічного університету у Відні. Книгообмін з зазначеними установами за обсягом незначний. Одночасно припинено книгообмін з різних об'єктивних причин з п'ятьма установами: Федеральним відомством з захисту рослин у Відні, Інститутом порівняльного мовознавства при Університеті в Інсбруці, Австрійським товариством з атомної енергетики, Австрійським товариством зі зварювальної техніки, Австрійським об'єднанням з питань газового та водного господарства, Бібліотекою Австро-Радянського товариства. Вважаємо, що головною причиною відмови австрійських організацій від книгообміну з НБУВ є реорганізація і ліквідація деяких австрійських організацій, а також нерегулярна відправка українських видань за кордон, що пов'язано з нестабільним фінансуванням цих потреб.

НБУВ проводить повсякденну копітку роботу щодо поглиблення та розширення існуючих книгообмінних контактів з австрійськими партнерами, вивчаючи та аналізуючи книжкову продукцію як країни в цілому, так

і кожної установи зокрема (наприклад, Видавництва Австрійської академії наук).

Для забезпечення одержання потрібної австрійської літератури НБУВ вивчає матеріальні можливості кожного партнера, пропонує конкретно підібрані українські видання відповідно до наукових інтересів тієї чи іншої установи. З метою уникнення дублетності і розширення репертуару одержуваних австрійських періодичних і монографічних видань, замовлення літератури координується з Австрійською бібліотекою, яка утворена як самостійний підрозділ при НБУВ.

НБУВ планує також продовжувати активний пошук нових австрійських партнерів з книгообміну, передусім науково-дослідних інститутів та редакцій журналів відповідно до пріоритетних напрямів наукових дослі-

джень, здійснюваних Національною академією наук України.

Уся теоретична й практична діяльність НАН України зосереджена на розробці фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на наукову підтримку становлення України як незалежної держави, забезпечення її економічного, технологічного та культурного розвитку, інтеграції у світове наукове співробітництво тощо.

У цьому напрямі НБУВ у роботі з науковими установами й бібліотеками Австрійської республіки намагається активізувати книгообмін з давніми партнерами, а також встановлює нові книгообмінні контакти згідно з напрямками наукової діяльності Національної академії наук України.

ДО СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ФОРМАТУ УКРМАРК

Про проект

Національного формату представлення бібліографічних даних УКРМАРК

Національний формат представлення бібліографічних даних (далі — *Формат*) розробляється міжвідомчою робочою групою фахівців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (Національна академія наук України), Національної парламентської бібліотеки України (Міністерство культури і мистецтв України) та Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Міністерство освіти і науки України). Роботи було розпочато у 2001 році в рамках договору про інформаційну співпрацю за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», UNDP (United Nations Development Programme). Формат розробляється з урахуванням чинних правил і традицій вітчизняної каталогізації, а також світових тенденцій представлення бібліографічних даних в електронному середовищі.

Призначення Формату:

забезпечення коп'ютерної каталогізації усіх видів документів;

забезпечення обміну бібліографічними даними;

забезпечення сумісності вітчизняних інформаційних ресурсів на рівні бібліографічних даних.

Формат являтиме пакет документів у складі:

Формат представлення бібліографічних даних для всіх видів документів;

Формат представлення авторитетних даних;

Формат представлення класифікаційних даних;

Інструктивно-методичні матеріали для каталогізації спецвидів документів.

Нормативними документами для розробки Формату є: «ГОСТ 7.1–84. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления» зі змінами та доповненнями, ДСТУ в бібліотечній і суміжних галузях і документи групи СІБВД, зокрема «ДСТУ 3578–97. Формат для обміну бібліографічними даними на магнітних носіях».

Вихідними документами визначено матеріали IFLA: «UNIMARC Manual : Bibliographic Format», «UNIMARC /

Authorities», «Concise Unimarc Classification Format», а також матеріали сімейства ISBD.

У процесі роботи враховано досвід створення: «Російського комунікативного формату RUSMARC (Российской версии UNIMARC)», «Російського комунікативного формату представлення авторитетних нормативних записей (Российской версии UNIMARC / Authorities)», «Білоруського комунікативного формату представлення бібліографічних записей в машиночитаємій формі (BELMARC)», «MARC 21 Concise Format for Bibliographic Data», «MARC 21 Concise Format for Authority Data», «MARC 21 Format for Classification Data Concise».

Формат, зберігаючи структуру UNIMARC, матиме ряд особливостей, які впливають з його первинної орієнтації на підтримку не лише комунікативних, а й каталогізаційних функцій. У ньому широко застосовуватимуться поля та підполя національного використання, що дозволить підтримувати корпоративні технології аналітико-синтетичної обробки документів і забезпечити гармонізацію практики вітчизняної каталогізації з міжнародними стандартами.

Презентацію перших результатів робіт зі створення Формату проведено в рамках науково-практичної конференції «Роль бібліотеки вищого навчального закладу у виконанні Національної програми інформатизації» (м. Київ, Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 25–26 вересня 2002 р.) і Міжнародної наукової конференції «Професійний імідж бібліотекаря інформаційного суспільства» (м. Київ, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 8–10 жовтня 2002 р.) та ін.

Напрацьовані матеріали Формату представлено на Інтернет-сайті НБУВ за адресою:

www.nbuv.gov.ua/library/ukrmarc.html

Пропонуємо ознайомитися з ними й висловити зауваження та пропозиції.

Міжвідомча робоча група